

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Dispvtaiones Theologicae

Quatuor Tomis distinctæ: Qvibus Vniversa Theologia Scholastica Clare,
Breviter & accuratè explicatur

De Deo, Et De Angelis

Martinon, Jean

Burdegalae, 1644

Sect. 6. Eadem scientia probatur auctoritate Patrum, & ratione.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73898)

ita non opinatur, ut ait idem S. Doctor tract. 37. in Ioan. Opinari enim est cognoscere obfcurè cū incertitudine & periculo falsitatis: quod Deo indignum est. Tum etiā quia opinatiua tantū & coniecturalis cognitio nō posset esse Deo certa & infallibilis regula tollendi ē vita omnes male finituros, si diutius viuant. Nam multi in præsens meliūs dispositi, malè finiunt: vt illi qui post vitam multo tempore piè & valde religioſè actam, in peccata labuntur. Et contrā, multi valde indispositi, & peccatis grauibz diu aſueti, tandem reſipiſcunt, & decedunt in Dei gratia. Tum denique, quia Deus non deſernit de vita & de morte hominum, ex opinatiua tantū & coniecturali, fabulilique & incerta notitia.

46. His adde illud Ezechiel. 3. *Non ad populum profundi sermonis & ignota lingue tu mitteris, &c. & si ad illos mittereris, ipsi audient te.* Quæ verba ex verā & infallibili Dei ſcientia dicta fuiſſe prophetice, notant Theodoret. & alij in eundem locum. Idque poſtulat grauitas exaggerationis, quæ longè maior & perfectior eſt, aptiorque ad Iudæos confundendos, ſi intelligatur procedere ex tali præſcientia, de qua etiam verba reſerta poſſunt in omni proprietate intelligi: in verbis autem Scripturæ interpretandis verborum proprietates retineri debet quantum fieri poteſt: maxime quando proprietates verborum magis conueniunt intentioni loquentis. Item illud Ierem. 38. *Si exieris ad Principes Regis Babylonis, viuet anima tua, & ciuitas hac non succendetur igni, & ſaluus eris tu, & domus tua.* Quod tamen non contigit re ipſa, quia Sedecias non exiuit iuxta conſilium Prophetæ. Eademque Regi reſpondenti, *Sollicitus ſum propter Iudæos qui tranſierunt ad Chaldæos, ne forte tradantur in manus eorum, & illudant me, ſi ſcilicet exierim iuxta conſilium tuum: ſubiungit Ieremias tanquam certum: Non te tradent.* Et Matth. 22. *Niſi breuiſſi fuiſſent dies illi, non fieret ſalua omnis caro: ſed propter electos breuiabuntur.* Et Act. 22. *Festina & exi velociter de Ieruſalem, quoniam non recipient teſtimonium tuū de me.* id eſt, ſi illis prædicaueris, non credent id quod illis de me annūtiabis. Quod tamē nō fuit re ipſa, quia Paulus exiuit iuxta Chriſti monitum. Et 1. Cor. 1. 2. *Loquimur Dei ſapientiam in myſterio, quæ abſcōdita eſt & quam nemo Prin. ſeculi cognoſcit. Si enim cognouiſſent, nunquā Domini gloriæ crucifiſſent, id eſt, à peccato crucifiſcendi abſtinuiſſent poſt illa notitia, quæ re ipſa non fuit: ac eoque nec fuit abſtinentia à peccato crucifiſcendi.*

Probatur idem pluribus alijs Scripturæ locis. Theodoretus Vide Cornelium ibidem & V. A. 171.

videri poſſunt apud Didacum Ruis diſp. 63. & ſequē. Nobis ſufficiet pauca notare ex quibus mens Sanctorū Patrum manifeſta euadet. Primum eſt, Sanctos Patres ſupponere paſſim Deum habere hanc ſcientiam conditionatam, quando loquuntur de prouidentia & prædeſtinatione. Et agnoſcere ſpeciale Dei fauorem erga eos quos vitæ ſubtrahit in bono ſtatu, ne ſi diutius viuere, labantur in peccata, & damnationem æternam incurrant, vt Deus præuidet fore ſi non impediatur iuxta verba ſupra reſerta ex Sap. 4. Ita Gregor. Nyſſen. in orat. de infantibus qui præmatura morte ſtripiuntur, longè ante finem: Cyrill. Alexandrin. lib. 3. contra Iulian. paulo poſt medium: Cyprian. lib. 3. ad Quirinum cap. 58. Ambroſ. in orat. de obitu Satyri Fratris, circa medium: Paulin. epiſt. 35. ad Pammachium, poſt medium: Auguſt. lib. 1. contra Perſeuer. cap. 8. & 9. Fulgent. epiſt. 2. ad Gallam cap. 4. Bernard. ſerm. de Innocentibus, prope finem.

in Deo ſcientiam mediani Nyſſen. Cyrill. Cyprian. Ambroſ. Paulin. Auguſt. Fulgent. Bernard.

Secundum eſt: quærentibus Ethnicis & hæreticis, cur Deus Angelos, & primos parentes, alioſue homines creare decreuerit, præſcians eos peccaturos ſi crearet, & libertati ſuæ relinqueret? Reſpondent SS. Patres, non Deum neſciuiſſe peccaturos ſi crearet. Sed Deum nihilominus voluiſſe creare, ad oſtentionem ſuæ bonitatis, & prouidentia ſuavis, alioſque fines. Et tamen illa præſcientia, quæ nouit peccaturos ſi crearet, ratione prius quàm decerneret creare, erat tantū conditionata. Erat enim prior ratione quàm Deus creare decreveret, tanquam gratuita notitia prærequiritæ ad liberè decernendum, vel non creare, propter peccata futura, ſi crearet; vel creare, propter oſtentionem ſuæ bonitatis, alioſque fines. Quæ poſita & ſtante, poterat Deus non creare, id eſt componere non creationem cum tali præſcientia. Quæ omnia ſunt falſa de præſcientia abſoluta. Nam hæc ſupponit decretum de creando, & peccata eſſe abſolutè futura: & ſtare nequit cum negatio de creatione futura. Quare Patres cum ita reſpondent, loquuntur manifeſtè de ſcientia conditionata. Sic autem reſpondent è Patribz Græcis Gregor. Nyſſen. in orat. catechet. cap. 7. Chryſoſt. in homil. de Adam & Eva, colum. 2. Cyrillus Alexand. lib. 9. in Ioannem capite 10. & lib. 1. in Geſim columnā 3. Theodoret. q. 35. & 36. in Geſ. Damasc. in dial. aduerſus Manichæos, circa medium. B. Latinis Tertull. lib. 2. aduerſus Marſion. capite 5. & 7. Hieronym. lib. 3. aduerſus Pelagianos, columnā 5. Ambroſ. lib. de Paradifo cap. 10. circa medium: Auguſt. lib. 2. de Geſi contra Manich. cap. 28. inje. & lib. 11. de Geſi ad literam cap. 6. 8. 9. & 10. & lib. 3. de libero arbitrio cap. 5. Anſelm. in Elucidario, columnā 5. quorum aliorumque plurium verba reſerta & expenſa videri poſſunt apud Didacum Ruis diſp. 63. ſect. 1. & 3.

48. Nyſſenus. Theodoret. Chryſoſtomus tom. 1. veteris editionis. Damascen. Tertullian. Hieron. Ambroſ. Auguſt. Anſelm. Ruis.

Tertium eſt, SS. Patres docere, Deum vi

SECTIO VI.

Eadem ſcientia probatur auctoritate Patrum & ratione.

47. SS. Patres agnoscunt Probatur ſecundo ex SS. Patribz, quorum plurima teſtimonia reſerta & expenſa

49.

quandoque sua praescientia in procurandis bonis, quae videt esse futura si procuret; aut auertendis malis, quae videt fore si non auertat. Haec autem praescientia valens ad impediendum futurum eventum, non potest esse obiecti vt absolute futuri, quemadmodum supra ostendimus: ergo tantum vt futuri sub conditione. Idemque dico de praescientia valente ad liberè procurandam bonum. Nam praescientia quae dirigit Dei decretum de procurando bono, vel auertendo malo, est ratione prior decreti illo quod dirigit. Praescientia verò absolute futuri non est prior decreto de illo futuro poneso aut permittendo: sed potius talis praescientia supponit illud decretum, & rem vt absolute futuram. Ita S. August. Epist. 49. quaest. 2. paulò ante finem, ait *Tunc voluisse hominibus apparere Christum, & apud eos predicari doctrinam suam, quando sciebat, & ubi sciebat esse qui in eum fuerant credituri.* Quod vtrum verè dicatur ab August. non disputamus in praesenti; sed quae fuerit illius mens circa Dei praescientiam? Vtrum scilicet existimauerit Deum praescire quid liberè futurum esset, si Euangelium apud hos aut illos, & hoc vel illo tempore predicaretur: & Deum vsum esse illam praescientiam, tanquam ratione praesupposita, & dirigente decretum, quo voluit his potius quam illis, & hoc potius tempore, quam alio predicari? *Hic enim, inquit, temporibus & his locis, quibus Euangelium eius non est praedicatum, tales omnes si eius praedicatione futuros esse sciebat, quales non quidem omnes, sed tamen multum eius copiosè praesentia fuerunt, qui in eum nec suscipiatis ab eo mortuis credentes voluerunt.* Sic Chryl. hom. 31. in Matth. initio, dicit Christum vocasse Petrum, Ioannem, Magdalaem, Paulum, & alios Apostolos, *Quando obtemperatos sciebat.* Sic etiam Origen. homil. 6. in Leuitic. Gregor. hom. 4. in Euangelia, & Beda in cap. 16. Actor. affirmant rationem, cur Deus impediret ne Paulus in Macedonia praedicaret, fuisse, quia praesciebat Macedonas reiecturos eius praedicationem. Sic Basil. in constitutionibus monasticis cap. 2. sub firmitate, asserit, Deum non dare celeritatem munus quod petimus, quia praescit nos id amissuros, si celeriter impetrassemus: Ideoque nobis prospiciens citat facit. Sic denique Gregor. lib. 33. Moral. cap. 17. alias 23. *Alia, inquit, dispensatio iudiciorum Dei idcirco saepe bene merentes famulos vel minus impetis, vel flagellis premit, vel quibusdam superimpositis oneribus grauat, vel laboriosis occupationibus implicat: quia mirè potentè prauidet, quod si quieti ac liberi in tranquillitate persisterent, tentationes ferre Adversarij non valentes, meritis prostrati vulneribus iacerent.* Et Bernard. serm. 54. in Cantica sub finem: *Interdum, inquit, subtrahitur diuina gratia, siue retrahitur, non pro superbia quae iam est, sed quae futura est nisi subtrahatur. Cuius rei cunctis exemplum est Paulus Apostolus: Carnis suae stimulos sustinens inuitus, non quia extolleretur, sed ne extolleretur.* Et scilicet. 5. in Psalm. *Qui habitat, in fine, ait Deum nos ab aliquibus temptationibus citius*

August.

Chryl.

Origen. Gregor.

Beda.

Basil.

Gregor.

Bernard.

liberare, vt possimus in alijs, quas nobis meliores fore prauidet, exerceri.

Quartum est, Sanctos Patres, praecipue August. negare contra Semipelagianos dari gratiam ex meritis praesentibus sub conditione: tum quia illa non sunt, neque futura sunt: tum etiam quia Deus alioqui deberet eos damnare, quos vitæ eripuit, ne malicia eorum intellectum mutaret: & saluare Tyrios & Sidonios, quos praesciuit acturos esse in signem poenitentiam, si Christus apud ipsos fecisset virtutes, id est, signa & miracula quae alibi patrauit. Et tamen damnabuntur & punientur, sed remissius quam Iudaei, vt ait Christus Matth. 11. v. 22. Loquuntur autem sine dubio Patres de scientia certa & infallibili. Tum quia vt iam saepius diximus, Deus non decernit de salute aeterna, vel damnatione hominum, ex opinione tantum, vel praesumptione incerta & coniecturali, & infallibili. Tum quia alioqui non bene impugnerent Semipelagianos, qui non loquebantur de notitia opinatiua, & coniecturali, cum dicebant gratiam dari ex meritis sub conditione praesentibus: sed de praesentibus certè & infallibili, similique illi quam Deus habet de futuris absolute, imò & de praesentibus aut praeteritis meritis. Quod si interdum iidem Patres, maximeque D. August. negare videntur praesentibus conditionaliu: loquuntur manifestè de scientia absolute, & magis proprie dicta, quae scilicet importat realem & actuaalem antecessorem respectu rei post futurae, & de facto extitura. Illam enim negant ad ostendendum non fundari in bonis aut malis, sub hypothese tantum praesentibus, rationem veri meriti actualis, aut demeriti, cuius intuitu Deus agit, quando praemium aut poenam decernit, aut reddit. Licet interdum etiam praesentibus vocent, ad designandam aeternitatem, & praesentibus aptitudinalem quantum est ex parte praesentibus diuinae. Hoc sensu ait S. Aug. lib. de praedest. Sancto. c. 13. *Hominum futura, quae non sunt futura, procul dubio nulla sunt merita. Et hoc videt et facillimum est. Ideo nec Pelagiani hoc dicere potuerunt. Et multo magis nec isti dicere debuerunt. In eundem sensum accipiendum est id quod addit c. 14. illud Sap. 14. *Rapit est, ne malitia etc. dictum esse secundum pericula etc. huius, non, secundum praesentibus iam Dei: quia hoc praesentibus quod futurum erat, quod futurum non erit.* Et lib. 1. de anima & spiritus orig. cap. 12. in fine: *Ipsa emanatur praesentibus omnino, si quod praesentibus non erit. Quomodo enim dicitur praesentibus futurum, quod non est futurum? Quomodo ergo puniuntur peccata quae nulla sunt, id est, quae nec vita nondum incipiente commissa sunt, ante carnem, nec morte praecedente, post carnem.* Eodem sensu Damasc. in dial. contra Manich. propè finem: *Aliud, inquit, est in Deo cognitio, aliud praesentibus. Cognitio enim est eorum, quae sunt: praesentibus vero eorum quae futura sunt antequam procedant.* Et Gregorius libro vigesimo Moralium capite vigesimo tertio, alias 24. *Praesentibus dicitur, qui quaequamque rem, aut quum eueniat: videt: & id**

50.

Explicatur testimonium Patrum quae negare videntur praesentibus conditionaliu.

August.

Damasc.

Gregor.

quod futurum est, priusquam præsens fiat, præsides.

51. Theologi assertores scientiarum mediæ.
 Ruis.
 Tertullian.

His Patrum testimonijs addi potest auctoritas plurimorum Theologorum, Magistri, Alenfis, Alberti, D. Bonaventuræ, S. Thomæ, Richardi, Henrici, Scoti, Durandi, Dionysii Chartul. Argent. Gregorij, Marsilij, Maioris, Gabrielis, Adriani, Capreo. Caiet. Soti, Vignierij, Ruardi, & aliorum Recentiorum, quorum verba exactè refert & expendit Didacus Ruis tota disp. 67. Addi etiã potest cõmunis sensus fidelium, qui postulare à Deo solent bona temporalia, si præsident saluti suæ æternæ profutura. Eundè que fuisse cõmunè sensum ipsorum infidelium testantur Tertull. lib. 2. contra Marcion. c. 5. & 7. alijque Patres relati in. 48. respondentibus talibus eorum interrogationibus, cur Deus præsciens Angelos peccaturos eos creavit? Cur Deus præsciens homines suo libero arbitrio abusus, liberos tamen esse voluit, & talem abusum non impediuit? Cur Deus aliquos iustificatos, & aliquandiu piè viuentes, post in peccatum & damnationem labi permisit?

52. Probatur tertio ratione: quia quicquid est verum, scitur à Deo esse verum. Atqui futura conditionatè sunt vera: ergo sciuntur à Deo esse vera. Maior est evidens: quia Deus nihil ignorat, sed sua virtute intelligendi simpliciter infinità, attingit perfectissimè quicquid est intelligibile. Quicquid autem est verum, est intelligibile & scibile esse verum, quantum est ex se quia ex parte sui non implicat cognoscere quale est: Ergo cognoscitur à Deo perfectissimè, siquidem Deo simpliciter infinito non deest virtus intelligendi sufficiens ad sciendum quicquid est scibile, tantumque se extendens, quantum obiectum scibile. Adde quod scibile, & posse sciri, seu obiectum scibile, & potètia illud sciendi, non sunt minùs correlatiua; quàm scitum & scire, id est, quàm obiectum ut scitum actu, & actualis scientia obiecti: ergo quàm est impossibile aliquid esse scitum actu, & non esse illius scientiam actualem: tam implicat obiectum aliquid esse scibile, & tamen nullum esse à quo sciri possit. Si autem obiecta conditionatè futura, ut talia, possunt ab illo sciri, maxime à Deo: & si à Deo sciri possunt, sciuntur de facto ab æterno. Nam Deus nihil ignorat: & eius scientia non cõfessit in tempore.

53. Superest ergo probare minorem, de qua sola est controversia inter Theologos. Puto autem evidenter probari sequentibus rationibus. Primò, futura conditionatè non minùs vera sunt, quàm ea quæ sunt contingenter absolute futura. Atqui contingenter absolute futura sunt determinatè vera: ergo futura conditionatè sunt similiter determinatè vera. Minor patet ex dictis sect. 3. Maior probatur, quia non minùs est contradictio præcisa & immediata inter futura conditionata contradictorie enunciata, quàm inter absolute futura. Ex. gr. non minùs est contradictio præcisa & immediata inter has duas propositiones, Si Petrus ponatur in his circumstantijs, negabit Christum; & Si ponatur in his circumstantijs non negabit Christum: quàm sit inter has duas: Petrus positus in his circumstantijs negabit Christum; & Petrus positus in his circumstantijs non negabit Christum. Vnicuque autem est contradictio præcisa & immediata, vnum extremorum est determinatè, seu distinctè, falsum: & alterum est determinatè, seu distinctè, verum. Quare non minùs in conditionatis, quàm in absolute futuris, vnum est verum determinatè, & alterum falsum. Maior est evidens. Minor autem fuit demonstrata sect. 3. n. 21. & confirmatur, quia ista disiunctiva conditionalis est evidenter vera & necessaria, Si Petrus poneretur in tali occasione, peccaret, vel non peccaret. At qui pariter evidens est, quod si Petrus poneretur in tali occasione, non faceret vtrumque. Neque etiam confusè tantum & indeterminatè peccaret vel non peccaret: sed distinctè & determinatè vnum ex his duobus faceret, scilicet vel peccaret distinctè, vel distinctè à peccato abstineret. Ergo alterum est determinatè verum, & propositio illud enuncians, est determinatè vera, quia est determinatè cõformis obiecto.

Secundò, propositio conditionalis de futuro contingenti, non differt ab absolute de eodem obiecto, nisi penes conditionem, quàm impletà, propositio redditur absoluta. Ergo si cut absoluta est determinatè vera vel falsa: sic etiã conditionalis de eodè obiecto conditionatè futuro est determinatè, id est, distinctè, vera vel falsa. Antecedens est evidens. Consequentia probatur: quia conditio, penes quam solà differt propositio conditionalis ab absolute, non impedit quò minus sit æquè cõformis obiecto suo, adeoque sit æquè vera. Sicut enim Petrus positus de facto in tali occasione peccabit de facto, aut non peccabit: & alterum erit determinatè, id est, distinctè: & propositio enuncians id quod distinctè futurum est, est distinctè seu determinatè vera, quia est determinatè cõformis obiecto suo: Ita si Petrus poneretur in tali occasione, peccaret vel non peccaret: & alterum foret determinatè, id est, distinctè: & propositio enuncians id quod distinctè futurum esset, distinctè vera est. Confirmatur, quia quod Petro verè connexum est sub aliqua conditione præsupposità: æquè verè illi connexum est hypotheticè, sub illa conditione abstrahente ab eius existentia; quam absolute, sub eadem conditione actu ponenda. Ex. g. Si est vera & libera connexio peccati absolute cum Petro posita tali occasione negandi Christum: est quoque connexio hypothetica Petri cum tali peccato, si conditio ponatur. Neque minùs verum dixisset Christus, si ante Petri negationem dixisset: Si Petrus intret in atrium Principis sacerdotum, & interrogetur à seruis & ancillis, ter me negabis: quàm cum illi absolute prædixit, ter me negabis. Cõfirmatur secundo, quia veritas propositionis conditionatæ non pendet à veritate absolute: sed minùs requirit ut sit vera, quia minùs enunciat quàm absolute. Nam hæc enunciat rem fore, absolute, supponitque ipsius existentiam. At

54. Altera ratio vltima.

ANTONIO
 DEUS
 ...
 ...

Conditionalis est independens ab existentia
 ei, estque vera, licet res nunquam existat: &
 ratio prius quam intelligatur absolute ex-
 titura, si de facto extitura est. Ex. gr. hac pro-
 positio, Si Petrus intret in atrium Principis Sa-
 cerdotum, ter Christum negabit, erat vera an-
 te sui eventum. Neque enim eventus fecit ut
 inciperet esse verum, sed veritatem eius laten-
 tem detexit. Ex eventu enim nobis innotescit
 veritas talium propositionum. Neque mi-
 nus vera erat, licet Petrus positus non fuisset
 in illis circumstantiis. Nempe actualis positio
 hypotheseos non facit, sed detegit, & dat
 occasionem experiendi in seipsa veritatem
 hypotheticam, & efficiendi ut transeat in ab-
 solutam. Evidens enim est, id quod iam po-
 nitur in hac hypothesi; fuisse & potuisse con-
 cipi prius ratione ponendum ex hac hypo-
 thesi: & hypothesi non posita absolute, tan-
 tenentur quod esset ponendum ex hypo-
 thesi. Alioquin si hoc foret falsum, ergo hypo-
 thesi etiam posita, non poneretur absolute
 eventus. Potestque merito sic quisque ra-
 tiocinari: Ostendisti quod si talis peccandi
 occasio occurrisset, peccasses; quandoquid-
 em illa occurrete peccasti.

55.
 Tertia ra-
 tiocinatio.

Tertio, si hæc scientia non est impossibi-
 lis, neque ullam involuit imperfectionem
 Deo indignam, non est ipsi neganda. Atqui neq;
 est impossibilis: neque Deo indigna. Non pri-
 mum: quia quod est æquè verum, est æquè sci-
 bile à Deo. Sed contingens conditionate futurum,
 est æquè verum, quàm contingens absolute
 futurum, ut supra ostendimus: ergo est æquè
 scibile à Deo. Adde quod prima & universa-
 lissima ratio, cur Deus cognoscit infallibiliter
 contingens absolute futurum, vi libertatis
 creatæ, est, quia verum est illud esse futurum,
 & Deus suam infinitam intelligentiam potest at-
 tingere omne verum, per se immediate, eo
 ipso quod verum est. At hæc ratio æquè locum
 habet in futuris conditionate: quia non mi-
 nus verum est illa esse futura. Secundum
 etiam dici nequit. Nam potius magna perfe-
 ctio est scire quod quid est scibile: & potius
 esset imperfectio aliquid ignorare. Item illa
 præscientia est valde utilis ad prudenter &
 suaviter gubernandum. Vnde qui peccant
 per imprudentiam, solent peccatum suum rej-
 cere in defectu talis præscientiæ, cum dicunt,
 non sciebam, aut non putabam hoc eventurum,
 si hoc facerem, aut si hoc dicerem. Sic Genes.
 43. Filius Jacob se Patri excusabat quod fra-
 trem suum minimum Præfecto Ægypti indi-
 casset: *Nunquid scire poteramus quod distri-
 nus esset? adducite fratrem vestrum vobiscum?*
 Certè in negotio vocationis Apostolorum
 Deum illa scire fuisse docet Chryso-
 st. homil. 51. in Matth. init. & in prædicatione
 Evangelij hoc potius tempore, quàm alio.
 August. epist. 49. quæst. 7. & in permissio-
 ne venditionis Ioseph, ut exaltaretur in Æ-
 gypto.

Chryst.

August.

SECTIO VII.

Resutantur effugia Adversariorum.

Contrarium sentiunt non pauci, prefer-
 tum è Thomistis, qui primò Scripturæ te-
 stimonia à nobis citata sect. 5. in varios sen-
 sus detorqueere conantur: Deinde quadam
 obijciunt contra scientiam conditionatam.
 Aiunt primò Scripturam locis citatis, & si-
 milibus, intelligendam esse velut exaggera-
 torie locutam: quod etiam de loco Matthæi
 citato censet Iansenius in Concordia cap. 47.
 confirmantque ex simili dicto Apostoli 1.
 Corinth. 5. *Omnino audiat inter vos fornicatio
 qualis nec inter gentes:* Et ex familiari loquen-
 di modo, si hoc petiissem ab extraneo, non
 mihi negasset. Sed contra, quia exaggera-
 tiones & tropi non debent Scripturæ affingi,
 nisi ratio gravis iudeat, qualis hic nulla: præ-
 fertim repugnante communi Patrum & Do-
 ctorum expositione, qui loca citata proprie
 simpliciterque intelligunt, ut ostendimus
 sect. 5. fusiuseque ostendunt Digacus Ruiz lo-
 cis ibi citatis, & Suares lib. 2. de scientia fu-
 turorum, c. 1. n. 6. Deinde Deum à Davide
 interrogatum de euentu, quod esset tradendus
 Ceilanis, respondisse exaggeratorie, *tradentis*
 ineptum est, & parum ad sententiam Davidis
 qui non exaggerationem, sed simplicem ver-
 ritatem quærebat. Ineptum etiam est existi-
 mare, Deum & Christum locis citatis, in-
 credulitate tam vehementer sic exprobrare
 Iudæis, maxime verò adhibita comparatione
 cum infidelibus Tyrijs & Sidonijs, quæ com-
 paratio non veritati simplici innixa, sed in
 exaggeratione fundata, reprehensionis & in-
 ferè pondus adimeret. Adde quod, quisquis
 prudenti & convenienti exaggeratione utitur,
 & amplificatione, præsertim in acriter repre-
 hendendo & obiurgando, debet saltem opi-
 nari esse illud quod asserit: ostenditque tali
 loquendi modo se illud præsupponere. Ergo
 Christus præsupponebat Tyrios & Sidonios
 fore convertendos. Non præsupponebat au-
 tem per meram opinionem, quia Christus non
 opinatur, ut neque Diuitias. Atque ita etiam
 Paulus præsupponebat non audiri & dinari
 inter Gentiles fornicationem incestuosam,
 qualem in illo Christiano Corinthio repre-
 hendebat. Qui illo familiari loquendi mo-
 do utitur, simili modo præsumunt ne ex-
 traneos quidem negaturos quod ipse petunt.
 Debetque id esse verisimile, ut ita loquantur
 prudenter & convenienter. Deus autem non
 præsumit tantum verisimiliter, sed infalli-
 biliter scit quicquid cognoscit.

56.

Resutantur
 i. Iffugit
 quod Scit
 putatur
 quatur
 exaggera-
 torie.

Iansen.

Ruiz.
 Suares.

Aiunt secundò Scripturam esse intelligen-
 dam de revelatione, & scientia, non omnino
 certa, sed coniecturali, quam incertitudinem
 Scriptura indicet per vocem, *foris*, Matth.
 11. v. 23. Sed contra, primò sic Deo gravis
 iniuria quod non nisi coniecturaliter & incerto

57.

Resutantur
 secundam
 quod Scit
 putatur
 quatur de
 coniecturali.